

UPPSALA
UNIVERSITET

UB 2022/47

Verksamhetsplan 2023

Uppsala universitetsbibliotek

Innehållsförteckning

1	Inledning	4
2	Utgångspunkter för planering och nationell samordning	4
2.1	Utgångspunkter för planering	4
2.1.1	Öppen vetenskap	4
2.1.2	Lokalprojekt	5
2.1.3	Teknisk infrastruktur	5
2.1.4	Effektivisering inom och mellan UU:s stödfunktioner	5
2.1.5	Ökad kännedom om bibliotekets tjänster	5
2.2	Nationell samordning och utveckling	6
2.2.1	Pliktmaterialutredningen	6
2.2.2	DiVA och Alvin	6
2.2.3	Det digitaliserade svenska trycket	7
2.2.4	Juridikbok.se och digitalisering av upphovsrättsskyddat material	7
3	Planeringshorisont och resurser	7
3.1	Riskanalyser	8
4	Styrning och ledning	8
4.1	Kompetensförsörjning	8
4.2	Arbetsmiljö och lika villkor	9
4.3	Hållbar utveckling	9
5	UUB:s arbete med Mål och strategier för Uppsala universitet samt strategiska prioriteringar 2023–2025	10
5.1	UUB:s strategiska prioriteringar	10
5.1.1	Lokalöversyn	10
5.1.2	Digitalisering	10
5.1.3	Nationell samordning och infrastruktur	11
5.1.4	Ökad kännedom om bibliotekets tjänster	11
6	Avdelningarnas prioriteringar och resurser	12
6.1	Biblioteksledning	12
6.1.1	Almedalsbiblioteket	12
6.1.2	Konsortieledning DiVA och Alvin	13
6.2	Avdelningen för biblioteksstöd	13
6.3	Avdelningen för digitalisering	13
6.4	Avdelningen för informationstjänst	14
6.5	Avdelningen för lärande- och forskningsstöd	14
6.6	Avdelningen för specialsamlingar	15

6.7	Avdelningen för vetenskaplig kommunikation _____	15
6.8	Biblioteksgemensam verksamhet _____	16
7	Mediaförvärv _____	17
8	Kommande investeringsbehov _____	17
9	Finansiering och budget _____	18
9.1	Budgetförutsättningar _____	18
9.1.1	Finansiering av UUB, tkr (UFV 2022/28, tabell 5.6 & 6.10) _____	18
9.2	Myndighetskapital samt hantering av över- och underskott _____	19
9.2.1	Utveckling myndighetskapital, tkr _____	19
9.2.2	Utveckling myndighetskapital Media, tkr _____	19
9.2.3	Budget i balans _____	19
9.3	20	
	Budget för 2023 totalt samt per avdelning/aktivitet _____	20
9.3.1	Budget för verksamheten 2023, tkr _____	20
9.3.2	Budget för Media 2023, tkr _____	21
9.3.3	Sammanställning budget och årsarbetskrafter _____	21
9.3.4	Sammanställning Internhyror 2023 (Belopp anges i mnkr) _____	22
9.4	Beräkning för 2023–2025 _____	22
9.4.2	Verksamhet (tkr) exkl. media _____	22
9.4.3	Media (tkr) _____	22
10	Uppföljning _____	23
11	Bilagor _____	23

1 Inledning

Uppsala universitet (UU) är ett internationellt orienterat forskningsuniversitet med uppgiften att vinna och förmedla kunskap till mänsklighetens gagn och för en bättre värld. Detta sker genom utbildning och forskning av högsta kvalitet och relevans samt väl utvecklad samverkan med näringsliv och samhälle.

Uppsala universitetsbibliotek (UUB) svarar för den vetenskapliga informationsförsörjningen och är en del av universitetets stödfunktioner. Biblioteket är en resurs för open access (OA), open science (OS) och annan vetenskaplig kommunikation. Vidare verkar biblioteket för digitalt tillgängliggörande av fysiska samlingar och tillhandahåller studie- och forskningsmiljöer.

Organisation och ansvarsfördelning regleras i arbets- och delegationsordningar. Inriktning för verksamheten anges i Mål och strategier för Uppsala universitet (UB 2017/30) samt i handlingsplaner.

2 Utgångspunkter för planering och nationell samordning

2.1 Utgångspunkter för planering

UUB har sedan ett par år en samlad finansiering och en organisation som utgår från verksamhetsområden, inte från geografisk placering. Det har lett till större möjlighet att göra nödvändiga prioriteringar inom befintliga ramar och därmed till ökad effektivitet.

Inför 2023 har UUB ytterligare ökat fokus på att arbeta samordnat inom biblioteket. Biblioteket är organiserat på ett sätt som både möjliggör och förutsätter ett nära samarbete mellan olika delar av organisationen. Det gäller såväl på lednings- som på medarbetarnivå. Många områden framförallt sådana som rör kontakter med studenter, lärare och forskare eller bibliotekets infrastruktur – digitala tjänster, lokaler med mera – kräver resurser från flera avdelningar. Med utgångspunkt i verksamhetens övergripande prioriteringar har gemensamma aktiviteter och insatser planerats inom tre övergripande områden: studentens väg, forskarens väg och infrastruktur. Arbetssättet stärker UUB:s fokus på användarnytta och effektiv resursanvändning i alla delar av verksamheten.

För att möta ett prognostiserat underskott från och med 2025 har Biblioteksnämnden gett ÖB i uppdrag att analysera läget och att i början på 2023 presentera ett förslag till möjliga åtgärder för budget i balans.

2.1.1 Öppen vetenskap

I universitetets verksamhetsplan för 2023 (UFV 2022/28) konstateras att den senaste forskningspropositionen (prop. 2020/21:60) ”innebär en betydande ambitionshöjning av omställningen till ett mer öppet vetenskapssystem”. Samtidig är ”övergången förenad med ett antal utmaningar”. Här lyfts de transformativa avtalen fram. De innebär att lärosäten med omfattande publicering får kraftigt ökade kostnader, vilket UU har påtalat för regeringen. I verksamhetsplanen för UU nämns också den utredning om hantering

av forskningsdata som Rektor har tillsatt som en fortsättning på projektet FAIRdriktning, vilket avslutades 2021. Utredningens resultat presenteras under 2023.

Under 2022 presenterade SUHF en handlingsplan för att på lärosätetsnivå samordna arbetet med att nå den nationella inriktningen för ett öppet vetenskapssystem. En rekommendation är ”att skapa forsknings- och utbildningsmiljöer som stödjer, uppmuntrar, informerar och utbildar om öppen vetenskap som praxis”. UUB är en aktiv och stödjande part i ett sådant arbete inom UU. Under 2023 har UUB särskilt fokus på att ytterligare tydliggöra och synliggöra bibliotekets olika roller i övergången till öppen vetenskap. Det handlar bland annat om att tillhandahålla en infrastruktur för publicering – till exempel DiVA och OJS (Open Journal System) – och om att ge stöd och handledning till forskare och övriga universitetet i publiceringsfrågor.

2.1.2 Lokalprojekt

Aktuella lokalprojekt under 2023 är dels BMC-biblioteket som enligt plan ska flytta till nya lokaler, dels renovering av A-, B- och specialläsesalen på Carolina Rediviva. Flytten på BMC beräknas ske under 2023. Renoveringen av läsesalarna på Carolina planeras vara klar 2025. Under byggperioden kommer det att finnas behov av evakueringslokaler för medarbetare och samlingar.

UUB avser att arbeta vidare med frågor som lyftes fram i den lokalförsörjningsplan som efter beslut i Biblioteksnämnden lämnades vidare till Rektor under våren 2022. (UB 2022/25)

2.1.3 Teknisk infrastruktur

Ett nytt bibliotekssystem har införts under 2022 och lämnas över i förvaltning i början av 2023.

Under 2022 har UUB arbetat med att ta fram en ordning för verksamhetsnära IT. Den innebär att de IT-resurser som finns inom biblioteket samordnas mer effektivt och att gränsdragningsfrågor gentemot UIT tydliggörs. Nya arbetssätt införs under 2023.

Under 2023 kommer UUB liksom hela UU att byta plattform för extern och intern webb. Arbetet med detta involverar medarbetare från flera delar av organisationen.

2.1.4 Effektivisering inom och mellan UU:s stödfunktioner

UUB initierar samarbete för effektivisering och ökad verksamhetsnytta när så är möjligt och bidrar i motsvarande initiativ som väcks inom andra delar av universitetet. Under 2023 kommer det bland annat att handla om utveckling av studieplatser i enlighet med den utredning som presenterades för Rektor våren 2022 (UFV 2021/1191). Parallellt med det pågår kontinuerligt arbete som syftar till effektivisering och omprioritering inom biblioteket. Ett område för effektivisering inom UUB under 2023 är ökad administrativ samordning av bibliotekets lokaler på olika campusområden.

2.1.5 Ökad kännedom om bibliotekets tjänster

Den externa genomlysning av UUB:s verksamhet som presenterades av Björn Brorström 2020, pekade bland annat på att UUB:s tjänster behöver göras ännu mer kända inom universitetet men också på vikten av ännu närmare, gärna formaliserade samarbetsformer mellan UUB och övriga UU. Som en följd av genomlysningen sätts

fokus på att stärka kännedomen om UUB:s tjänster hos framför allt studenter. Området är framlyft som en särskild prioritering från och med VP 2022. Almedalsbiblioteket har efter den justering av organisationen som genomfördes 2022 särskilda förutsättningar att fungera som testbädd för olika typer av kontaktskapande och kvalitetshöjande insatser i relation till studenter, lärare och forskare.

2.2 Nationell samordning och utveckling

Som ett av de största universitetsbiblioteken i Sverige, dessutom med mycket betydande specialsamlingar, har UUB en aktiv och central roll att spela även nationellt. Skälen för det är framför allt relaterade till resurser. Utvecklingen av digitala tjänster och mer platsberoende användarmönster gör att inget universitetsbibliotek, oavsett storlek, vare sig kan eller bör agera helt på egen hand. Det övergripande målet för nationella insatser bör alltid vara att öka tillgängligheten till relevant material och på så sätt stärka förutsättningarna för framgångsrik undervisning och forskning.

Nedan följer exempel på hur UUB aktivt arbetar i samverkan med andra för att öka takten i materialdigitalisering och tillgängliggörande av material ur såväl egna som andras samlingar. Satsningarna belyser var för sig de frågor som behöver hanteras för att i ökad omfattning kunna tillgängliggöra material för studier och forskning genom digitalisering. Det handlar både om att lösa ett antal tekniska och juridiska frågor och om att intensivt samarbetet såväl med Kungliga biblioteket liksom de större universitetsbiblioteken. Frågorna rör bevarandestrategier och effektiva digitaliseringsinsatser av det material som finns spritt på olika fysiska platser.

2.2.1 Pliktmaterialutredningen

I april 2021 lämnade pliktmaterialutredningen (SOU 2021:32) sitt betänkande. Utredningen föreslår ett nytt regelverk för pliktmaterialinsamling som bland annat innebär en formatoberoende pliktlagstiftning och att antalet fysiska pliktexemplar minskas. Uppsala universitet har i sitt remissvar ställt sig i huvudsak positivt till utredningens övergripande förslag vad gäller insamling och bevarande, men samtidigt uttryckt en stark oro att tillgängligheten till digitaliserat material kan komma att minska kraftigt.

Utredningens förslag har inte tagits vidare till konkreta förslag på förändrad lagstiftning under 2022. UUB fortsätter att noga följa frågan. Parallellt med det pågår förberedande arbete för att möta den stora påverkan som en förändrad pliktlagstiftning skulle komma att få på arbetet med informationsförsörjning såväl inom UUB som i nationell samverkan kring samlingsbyggande.

2.2.2 DiVA och Alvin

Sedan lång tid driver och samordnar Uppsala universitet två digitala plattformar med nationell räckvidd för vilka UUB ansvarar för förvaltnings- och utvecklingsarbetet:

- DiVA (Digitala vetenskapliga arkivet), en publicerings- och arkiveringsplattform för forskningspublikationer och studentuppsatser.
- Alvin, plattform för digitalt kulturarv.

Både DiVA och Alvin drivs som konsortier med 50 respektive 3 medlemmar. I Alvin publicerar dessutom ett trettiotal ytterligare aktörer. I praktiken innebär detta att

universitetet står som garant för en väsentlig del av den svenska biblioteksrelaterade digitala infrastrukturen.

Under 2023 intensifieras arbetet med att byta teknisk plattform för DiVA och Alvin. Det görs i projektform.

2.2.3 Det digitaliserade svenska trycket

Det digitaliserade svenska trycket är ett samarbete mellan Kungliga biblioteket och universitetsbiblioteken i Lund, Göteborg, Stockholm, Umeå och Uppsala. Det utgår från den avsiktsförklaring om att digitalisera och tillgängliggöra hela det svenska trycket, som undertecknades i januari 2020. För UUB innebär det bland annat digitalisering av ett urval av tidskrifter från perioden 1850–1899. För att åstadkomma detta biblioteksgemensamma projekt krävs ett långsiktigt arbete. En del i det är att mer effektivt samordna resurser mellan de ingående biblioteken. Under 2023 handlar det bland annat om att arbeta fram en gemensam systemlösning för tillgängliggörande. Därutöver finns behov av nya resurser för massdigitalisering, vilket behöver klargöras för forskningsfinansiärer och politiska beslutsfattare.

2.2.4 Juridikbok.se och digitalisering av upphovsrättsskyddat material

UUB är vidare en av initiativtagarna till Stiftelsen för tillgängliggörande av juridisk litteratur, vars syfte är att ”verka för att juridisk litteratur som givits ut i Sverige eller på det svenska språket görs digitalt tillgänglig för forskarsamhället och andra intresserade utan kostnad”.

I januari 2023 införs en ny lag som innebär att EU-direktivet om upphovsrätten på den digitala inre marknaden blir del av svensk lagstiftning. Lagen innehåller inskränkningar i upphovsrätten för att underlätta undervisning och forskning och för att kulturarvet ska kunna bevaras. UUB kommer att göra en fördjupad analys av vad detta kan komma att betyda för efterfrågan från forskare på digitalisering och tillgängliggörande av upphovsrättsskyddat material.

3 Planeringshorisont och resurser

Verksamhetsplanen för UUB syftar till att samla planeringsförutsättningarna för de närmaste tre åren inklusive övergripande prioriteringar. Konsistoriet beslutar om universitetets verksamhetsplan i juni året före det aktuella verksamhetsåret. I universitetets verksamhetsplan fastställs en rambudget för finansieringen av de universitetsgemensamma stödfunktionerna. I UUB:s verksamhetsplan fastställs fördelning av budgetramen till respektive avdelning.

UUB:s budget består förutom av den ram som beslutas av konsistoriet även av betydande intäkter från andra håll. Cirka 19 mnkr kommer från Gustavianska stiftelsen. Avgifter för bland annat DiVA, Alvin och avhandlingsproduktion ger intäkter på ca 19 mnkr. Avgifter från Region Gotland och Akademiska sjukhuset uppgår till ca 5,3 mnkr.

Intäkter från stiftelser vars avkastning särskilt är destinerade till specificerade ändamål inom UUB uppgår vanligtvis till cirka 5 mnkr per år. Vissa år erhåller UUB engångsintäkter i form av donationer eller testamenteriska legat.

Verksamhetsplanen för UUB är ett övergripande planeringsdokument. Prioriteringar av särskilda insatser görs så långt det är möjligt samordnat inom hela UUB. Samordningen planeras utifrån tre fokusområden: studentens väg, forskarens väg och infrastruktur. De flesta större frågor inom biblioteket kräver resurser från fler än en avdelning för att kunna tas vidare. Varje avdelning prioriterar dessutom utifrån sin egen verksamhetsplan. Under avsnitt 6. *Avdelningarnas prioriteringar och resurser* redovisas de resurser som varje avdelning tilldelas för att utföra uppdragen samt prioriterade åtgärder. Beslut om verksamhet och budgetram omfattar 2023 och ger därutöver en inriktning för 2024 och 2025.

3.1 Riskanalyser

En riskanalys för att identifiera faktorer som kan leda till att UUB inte når sina mål ska genomföras vart tredje år. Den senaste gjordes 2021.

Riskanalysen är en integrerad del av verksamhetsplaneringen. De risker som har bedömts som allvarliga är dels sårbarheter kopplat till digitala system och digital lagring, dels säkerhetsrisker vad gäller magasinering och bevarande av vissa fysiska samlingar. Riskerna har i vissa fall relevans såväl för universitetet i stort som nationellt, eftersom de kan påverka tillgången till fysiskt och digitalt material och dokumentation för studenter och forskare. När det gäller unika kulturarvssamlingar riskeras även universitetets goda namn om hanteringen inte möter högt ställda krav. Åtgärdsplaner för att hantera riskerna tas fram.

4 Styrning och ledning

Bibliotekets verksamhetsplan bygger på de uppgifter som biblioteket har i arbetsordningen (UFV 2020/1363) och i UUB:s Mål och strategier (UB 2017/30).

Konsistoriet har beslutat om uppdrag och tilldelat ekonomiska medel till UUB i verksamhetsplanen som fastställdes 2022-06-14 (UFV 2022/28).

UUB:s verksamhetsplan beslutas av biblioteksnämnden.

4.1 Kompetensförsörjning

Arbetet med strategisk kompetensförsörjning pågår ständigt för att attrahera, rekrytera, utveckla och behålla kompetens. Kompetensförsörjningsfrågor och organisatoriska lösningar diskuteras och samordnas över avdelningsgränserna, för att på bästa sätt nå övergripande mål. Kompetensstrategin inriktas på alla delar av en anställning: från rekrytering till avslut, med särskilt fokus på att stärka biblioteket som en attraktiv arbetsplats och på kompetensutveckling av redan befintlig personal.

Prioriteringar 2023:

- Att analysera hur pandemin och därmed ett mer flexibelt arbetsliv samt en ökad brist på vissa nyckelkompetenser påverkar UUB:s förmåga att attrahera, rekrytera, utveckla och behålla medarbetare.
- Att ta fram en strategi för intern kompetensöverföring och kontinuerlig kompetensutveckling utifrån att det blir svårare att rekrytera och behålla viss specialistkompetens.

4.2 Arbetsmiljö och lika villkor

För det systematiska arbetet med arbetsmiljö och lika villkor inom biblioteket finns ett väl etablerat arbetssätt (AFS 2001:1, AFS 2015:4 och Diskrimineringslagen 2008:167). Det utgör en grund för att skapa en attraktiv, trygg, säker och inkluderande arbetsplats såväl för anställda som för användare. Varje chef har genom delegation från överbibliotekarien ansvar för att undersöka, analysera, planera och följa upp arbetsmiljö- och likavillkorsarbetet inom sitt sakområde. De samordnar sitt arbete och tar gemensamt ansvar för helheten.

Organisatoriska och sociala arbetsmiljöfaktorer samt lika villkorsfrågor undersöks kontinuerligt med syfte att förebygga ohälsa och säkerställa att biblioteket är en arbetsplats med lika rättigheter och möjligheter. Särskilt fokus är fortsatt uppföljning av arbetsbelastning och stress i relation till förändringar i verksamheten i allmänhet och kopplade till återgången till arbetsplatsen efter pandemin. Inom lika villkorsområdet är det prioriterat att främja dialog och medvetenhet för att öka kunskapen om diskrimineringsgrunderna.

Arbetet med ständiga förbättringar grundar sig i dialogen mellan chef och medarbetare samt i samverkan med skyddsombud och lika villkorsombud. För arbetsmiljörelaterade åtgärder avsätts medel inom avdelningarna och för övergripande insatser inom budgeten för biblioteksgemensam verksamhet.

Prioritering 2023:

- Att med utgångspunkt i UUB:s lokalförsörjningsplan och nya arbetsmiljörelaterade behov efter pandemin – till exempel tillgång till olika typer av arbetsplatser – ta fram en plan för färre men mer ändamålsenliga arbetsplatser för bibliotekets medarbetare.

4.3 Hållbar utveckling

En hållbar utveckling innebär att samhället har förmåga att möta dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina. Uppsala universitets ambition är att ta en ledande roll på vägen mot ett mer hållbart samhälle.

Hållbarhetsperspektivet som är en grund för UUB:s verksamhet handlar om att dela och återanvända information och kunskap. UUB arbetar med fokus på de behov som finns främst hos studenter och forskare i dag, men också med perspektivet framtida generationer. Att digitalisera visst material är ett sätt att göra det långsiktigt hållbart. Samtidigt krävs fortsatt vård av unikt och svårersättligt tryckt material, inte minst vad gäller säkerhet och klimatanpassning. Vidare ger UUB stöd till studenter och forskare för att underlätta deras studier och möjliggöra en stabil genomströmning. Biblioteket är

en plats för tvärvetenskapliga initiativ, senast manifesterat i inflyttningen av universitetets projekt AI4Research på Carolina Rediviva. UUB:s egna lokaler används långsiktigt genom att förändra och anpassa dem efter förändrade behov över tid.

UUB deltar i och bidrar till universitetets arbete med att minska den egna klimatpåverkan.

Prioritering 2023:

- Att arbeta för att öka samordningen kring inköp, transporter och lokaler med intendenturerna på campusområdena och på så sätt bidra till minskad klimatpåverkan.

5 UUB:s arbete med Mål och strategier för Uppsala universitet samt strategiska prioriteringar 2023–2025

Mål och strategier för Uppsala universitet (UFV 2018/641) är ett övergripande dokument för universitetets inriktning och utveckling. UUB har tagit fram och presenterat en plan för hur Mål och strategier ska implementeras i verksamheten.

5.1 UUB:s strategiska prioriteringar

UUB har under flera år arbetat med tre övergripande strategiska prioriteringar: lokalöversyn, digitalisering, nationell samordning och infrastruktur. Från och med 2022 prioriterar UUB också ett fjärde område: att öka i första hand studenternas kännedom om hur de kan använda sig av alla UUB:s platser, media och tjänster.

5.1.1 Lokalöversyn

Inom lokalöversyn handlar prioriteringen om att fortsätta arbetet med att utveckla Carolina Rediviva för maximerad användarnytta. Byggnaden är idag huvudsakligen ett illa fungerande magasin och inrymmer en tredjedel av UUB:s fysiska samlingar. Omflyttningar och viss ombyggnad möjliggör fler och ännu mer attraktiva lokaler för studier och forskning och för samverkan mellan universitetet och det omgivande samhället. Statens fastighetsverk avser att renovera E-huset (läsesalarna) och i samband med det tillkommer kostnader för vilka medel kommer att äskas.

Campusbiblioteken är en del av den lokala infrastrukturen på respektive plats. Här kan förändringar ske i såväl användning som antal utifrån de behov som finns. UUB deltar i de sammanhang där lokalutveckling av olika campus diskuteras med ambitionen att bidra till en god tillgång till biblioteksservice och till studieplatser av bra kvalitet. Under 2023 planeras en flytt av biblioteket på BMC till annan plats inom campus.

UUB avser att arbeta vidare med frågor som lyftes fram i den lokalförsörjningsplan som efter beslut i Biblioteksnämnden lämnades vidare till Rektor under våren 2022. (UB 2022/25)

5.1.2 Digitalisering

Digitalisering avser här dels digitalisering av fysiskt material, dels utveckling av digitaliserade bibliotekstjänster. Syftet är ökad tillgänglighet till material och resurser

och ett effektivt resursutnyttjande. I prioriteringarna ligger både att undersöka och utveckla nya och mer effektiva arbetssätt och att omfördela resurser inom UUB i syfte att öka takten i digitaliseringen. Nationella samarbeten och en aktiv omvärldsbevakning kring materialdigitalisering kommer att präglade 2023.

Under 2023 gör UUB en fördjupad analys av hur implementeringen av EU:s upphovsrättsdirektiv i svensk lagstiftning kan komma att påverka efterfrågan från forskare på digitalisering och tillgängliggörande av upphovsrättsskyddat material.

5.1.3 Nationell samordning och infrastruktur

UUB prioriterar nationella lösningar framför lokala, eftersom samordning är en förutsättning för att kravställa, bygga och utveckla en relevant och effektiv infrastruktur. Särskild tyngd ligger på att stärka samarbetet med lärosätesbiblioteken i Lund, Göteborg, Stockholm och Umeå, samt att aktivt sträva efter delaktighet i system- och samlingsutveckling och annan forskningsnära verksamhet vid KB. Medarbetarna inom UUB ska när det är relevant engagera sig i nationella samarbeten och sträva efter inflytelserika roller i olika nationella organ och styrgrupper där engagemang gynnar Uppsala universitet specifikt samt forskningens och undervisningens allmänna intressen.

När frågor uppstår lokalt som UUB bedömer bäst löses på en nationell och gemensam nivå, arbetar biblioteket aktivt för att lyfta frågan till den nivå där förutsättningarna för en långsiktigt hållbar hantering och utveckling är störst.

5.1.4 Ökad kännedom om bibliotekets tjänster

Prioriteringen att öka kännedomen om bibliotekets tjänster för studenter har sin bakgrund i den genomlysning av UUB:s verksamhet som presenterades 2020 och som har utgjort grund för universitetsbibliotekets kommunikationsplan som fastställdes under 2021. Genomlysningen pekade på att kunskapen om bibliotekets tjänster inte är tillräckligt spridd. Här krävs ett formaliserat och strukturerat arbete i nära samarbete med universitetets institutioner.

Prioriteringen fokuserar på studenternas behov att snabbt få kännedom om hur biblioteket kan vara ett stöd i studierna. Insatserna riktar sig dock även mot lärare och forskare. Under 2023 tas ett ramverk för ökad kännedom om bibliotekets tjänster fram. Det ska sedan ligga till grund för det fortsatta arbetet. Fokus ligger på att synliggöra den digitala referenstjänsten Fråga biblioteket som en väg in till alla bibliotekets tjänster samt på att marknadsföra bibliotekets öppna kurser.

6 Avdelningarnas prioriteringar och resurser

Nedan följer en genomgång av UUB:s sju avdelningar. (Organisation från och med 2021-06-11 anges i bilaga 1.) För varje avdelning anges prioriterade områden 2023, samt budgeterad finansiering och kostnad för avdelningen. Uppgift om budget och antal årsarbetskrafter avseende 2022 anges inom parentes. (Avdelningarnas grunduppdrag redovisas i bilaga 2.)

6.1 Biblioteksledning

Biblioteksledningen består av överbibliotekarie (ÖB), biträdande ÖB, sju avdelningschefer samt enhetschefen på Almedalsbiblioteket. Avdelnings- och enhetschefer är organisatoriskt placerade inom respektive avdelning/enhet.

Två medarbetare som arbetar med Alvin och DiVA på konsortienivå, är knutna till biblioteksledningen.

Avdelningens budget	Antal årsarbetskrafter
5,1 mnkr (5,6 mnkr)	3,3 (3,9)

6.1.1 Almedalsbiblioteket

Samtliga medarbetare utom två på Almedalsbiblioteket är sedan juni 2022 organisatoriskt placerade inom någon av UUB:s avdelningar. De arbetar med uppdrag och prioriteringar inom sina respektive avdelningar, precis som medarbetare på övriga bibliotek. På Almedalsbiblioteket samordnas insatserna till en fungerande helhet dels inom universitetsbiblioteket, dels tillsammans med Region Gotland. Almedalsbiblioteket är Sveriges enda integrerade folk- och universitetsbibliotek och har fokus på den lärande människan under hela livet.

Prioriteringar 2023:

- Att utveckla ett närmare och mer strukturerat samarbete med verksamhet och medarbetare inom övriga UUB.
- Att öka kännedomen om bibliotekets tjänster hos forskare, lärare och studenter bland annat genom att fungera som testbädd för olika insatser och genom att ta fram en kommunikationsstrategi för enheten som ökar den yttre och inre kännedomen om bibliotekets erbjudande och funktioner.

Almedalsbibliotekets budget, UUBs del	Antal årsarbetskrafter
5,8 mnkr (10,2 mnkr)	2 (7,9)

Almedalsbiblioteket samfinansieras av UUB och Region Gotland utifrån respektive verksamhets storlek. Minskningen av antalet medarbetare jämfört med föregående år beror på justering av organisationen som innebär att de flesta medarbetare på Almedalsbiblioteket är knutna till olika avdelningar inom UU.

6.1.2 Konsortieledning DiVA och Alvin

UUB ansvarar för den gemensamma förvaltningen av de nationella systemen DiVA och Alvin som båda drivs i konsortieform med egen fastlagd budget. Systemutvecklingen sker gemensamt för alla medlemmar, men varje organisation ansvarar för innehållet i sin egen databas. Arbetet med att leda och vidareutveckla konsortierna för DiVA och Alvin samordnas inom konsortieledningen som är placerad under biträdande överbibliotekarie. Överbibliotekarien vid UUB är ordförande i DiVA-konsortiets stämma och i styrgruppen för respektive konsortium.

Konsortiernas styr- och verksamhetsdokument beslutas inom respektive konsortium.

6.2 Avdelningen för biblioteksstöd

Prioriteringar 2023:

- Att ta fram en konkret plan för hur magasin ska fungera i framtiden samt kartlägga och utreda hur de magasin i Carolina Rediviva där specialsamlingar förvaras ska tillgodose de krav på säkerhet och arbetsmiljö som finns.
- Att öka säkerhetskulturen inom universitetsbiblioteket genom att fortsätta utveckla arbetssätt, införa rutiner och genomföra utbildning i det systematiska säkerhetsarbetet.

Avdelningens budget	Antal årsarbetskrafter
12,2 mnkr (10,7)	15,2 (13,2)

6.3 Avdelningen för digitalisering

Prioriteringar 2023:

- Att analysera och planera för de förändringar som upphovsrättsdirektivet kan ge på digitalisering av modernt och upphovsrättsskyddat material.
- Att utreda tekniska och praktiska förutsättningarna för UUB att mot ersättning digitalisera material utanför bibliotekets samlingar från hela UU.

Avdelningens budget	Antal årsarbetskrafter
24 mnkr (21,9)	22,5 (22,3)

DiVA, intäkter från Konsortiet	DiVA, kostnader
10,2 mnkr (10)	12,8 mnkr (10,5)

Alvin, intäkter från Konsortiet	Alvin, kostnader
1,9 mnkr (1,7)	2,4 mnkr (1,2)

Intäkter från DiVA och Alvin ingår i avdelningens budget.

6.4 Avdelningen för informationstjänst

Prioriteringar 2023:

- Att delta i UU:s arbete med att öka kvaliteten på studieytor.
- Att fastställa kriterier för konceptet obemannade/digitalt bemannade bibliotek och att göra konceptet känt och begripligt.

Avdelningens budget	Antal årsarbetskrafter
25,2 mnkr (24,4)	34,7*(33,4)

*varav en ifrån Almedalsbiblioteket på grund av justering av organisation. Motsvarande minskning har gjorts på Almedalsbiblioteket.

6.5 Avdelningen för lärande- och forskningsstöd

Prioriteringar 2023:

- Att stärka samarbetet med lärare och institutioner i syfte att öka mängden integrerad undervisning och förstärka målgruppsanpassningen.
- Att utveckla former för undervisning i öppen vetenskap genom samarbete och kompetensöverföring mellan avdelningarna och med övriga UU.

Avdelningens budget	Antal årsarbetskrafter
13,5 mnkr (13,4)	18,9* (18,2)

**varav en ifrån Almedalsbiblioteket på grund av justering av organisation. Motsvarande minskning har gjorts på Almedalsbiblioteket.

Avdelningen för media

6.6 Avdelningen för Media

Prioriteringar 2023

- Att utveckla och öka dialogen med ämnesområdena för att säkra att mediaförvärvet är relevant och av hög kvalitet för alla delar av universitetet.

- Att arbeta vidare med och kommunicera den övergripande visionen för bibliotekets samlingar som har tagits fram under 2022.
- Att som en del i arbetet med lokalförsörjning ta fram en placeringsplan för bibliotekets fysiska samlingar.

Avdelningens budget	Antal årsarbetskrafter
22,2 mnkr (20,4)	31,1* (29,1)

*varav en ifrån Almedalsbiblioteket på grund av justering av organisation. Motsvarande minskning har gjorts på Almedalsbiblioteket.

6.7 Avdelningen för specialsamlingar

Prioriteringar 2023:

- Att förbereda för projekt ombyggnad av E-huset genom att ta fram planer för evakuering av samlingar och verksamhet samt påbörja en revidering av referensbiblioteket.
- Att avsluta påbörjat arbete med förenklade rutiner för beställning och cirkulation av specialsamlingar så att alla materialtyper blir möjliga att efterfråga och beställa i webbaserade kataloger och med stöd av det nya bibliotekssystemet.
- Att i samarbete med andra avdelningar lägga grunden för ett förnyat arbete med samlingssäkerhet med fokus på magasin och äldre samlingar.

Avdelningens budget	Antal årsarbetskrafter
34,7 mnkr (33,6)	25,3 (22,9)

Avdelningen finansieras delvis med medel (19,4 mnkr) från Gustavianska donationen.

6.8 Avdelningen för vetenskaplig kommunikation

Prioriteringar 2023:

- Att leda och samordna bibliotekets del i arbetet med migrering till universitetets nya webbpubliceringsverktyg.
- Att utveckla och synliggöra UUB:s samlade arbete med publicering av böcker och tidskrifter.
- Att vidareutveckla och bredda bibliotekets stöd till forskare och doktorander i publiceringsfrågor och öppen vetenskap genom ökad samordning inom UUB.

Avdelningens budget	Antal årsarbetskrafter
25,6 mnkr (25,6)	24,7* (24,8)

*varav en ifrån Almedalsbiblioteket på grund av justering av organisation. Motsvarande minskning har gjorts på Almedalsbiblioteket.

6.9 Biblioteksgemensam verksamhet

UUB:s anslag från konsistoriet fördelas dels på varje avdelning enligt redovisning ovan, dels i form av finansiering av gemensamma kostnader inom UUB. De gemensamma kostnaderna samordnas inom avdelningen för biblioteksstöd och avser framför allt lokalhyror, gemensamma IT-kostnader samt vissa personalrelaterade kostnader (frukt, kaffe och liknande).

Verksamhetens budget, mnkr

Personalrelaterade kostnader	0,6
Lokal Interna ¹	48,1
Lokal Externa	1,0
Intendentur	3,1
Övriga driftskostnader	6,9
Avskrivningar ¹	9,2
Summa	68,9

¹Delar av lokalkostnaderna (totalt 16,8 mnkr) och delar av avskrivningskostnaderna (1,8 mnkr) är fördelade på avdelningarna.

7 Mediaförvärv

Samlingsbyggandet vid UUB speglar forskarnas och studenternas behov. Detta förutsätter en god dialog mellan biblioteket och vetenskapsområdena.

Mediakostnaderna kommer alltid till viss del att vara oförutsägbara. Det beror på svårigheter med att uppskatta förlagens förväntade prisökningar samt hur valutaförändringar påverkar utfallet. De så kallade transformativa avtalen, som innebär att förlagen tar betalt för både öppet tillgänglig läsning och publicering har ytterligare påverkat detta. Kostnaderna för publicering hör egentligen till vetenskapsområdena men ligger nu som en del av bibliotekets budget för media, vilket är en kommunikativ och praktisk svårighet. Det kan felaktigt uppfattas som en stor kostnadsökning för biblioteket. En struktur inom UU för förflyttningen av publiceringskostnaderna (APC, article processing charge) från universitetets forskningsprojekt till bibliotekets avtal saknas. Att hantera detta är en fråga för UU som helhet.

Vidare finns en otydlighet i hur stor del av kostnadsförflyttningarna som inkluderar höjda förlagskostnader. Vid tecknandet av avtal genom Bibsamkonsortiet görs en grov uppskattning av hur publiceringskostnaderna kommer att utvecklas.

Behovet av stöd till forskare i frågor som rör bibliometri bedöms öka i takt med förändrade förutsättningar för publicering på grund av övergång till öppen vetenskap. Här samarbetar biblioteket med bibliometriker på förvaltningen för att kunna erbjuda relevant stöd.

UU behöver under kommande år aktivt bidra till en dialog mellan Bibsam och lärosätena kring kostnadsutvecklingen. Det gäller även fördelning av kostnader mellan de universitet som publicerar mycket samt med övriga. Detta lyfts även i UU:s verksamhetsplan för 2023. Från och med 2022 är ÖB ledamot i Bibsams styrgrupp.

8 Kommande investeringsbehov

Den lokalförsörjningsplan som Biblioteksnämnden beslutade om under 2022 pekar på stora behov av bättre fungerande magasin för bibliotekets samlingar. UUB arbetar under 2023 vidare med att ta fram ytterligare underlag för hur behoven ser ut och kan mötas på kort och medellång sikt.

Den planerade flytten av biblioteket på BMC finansieras inom ram. Finansieringen av renovering av läsesalarna på Carolina Rediviva behöver lösas under 2023, efter det att kostnadsberäkningar har presenterats av projektet. Kostnaderna fördelas mellan Statens fastighetsverk och UU.

9 Finansiering och budget

9.1 Budgetförutsättningar

UUB finansieras framför allt genom anslag från konsistoriet, medel från fonder samt av intäkter för sålda tjänster inklusive särskilda satsningar. Från konsistoriet tilldelas UUB 182 906 tkr för 2023, en ökning med 1 053 tkr. Ökningen består av en justerad pris- och löneomräkning (1 procent) minus 1 000 tkr i ändrad finansiering via studieavgifterna.

Budgeten för mediaförvärv uppgår till 85 707 tkr för 2023, en ökning med 9 565 tkr jämfört med 2022, på grund av stora prisökningar.

Förvärv av elektronisk och tryckt media hanteras som en separat budgetpost där över- och underskott hanteras centralt vid universitetet.

Medel till Acta Universitatis Upsaliensis är sedan 2018 del av UUB:s budget.

Konsistoriet har sedan 2018 infört en verksamhetsplan på tre år. Utöver finansiering för 2023 anges även beräkningar för 2024 och 2025.

9.1.1 Finansiering av UUB, tkr (UFV 2022/28, tabell 5.6 & 6.10)

	2022 Beslut	2023 Beslut	2024 Beräkning	2025 Beräkning	Förändring 2022–2023
UUB, ram	181 853	182 906	184 954	186 804	1 053
Mediakostnader ¹	76 142	85 707	89 993	94 492	9 565
UUB totalt, ram	257 995	268 613	274 947	281 296	10 618

1) Avsatta medel inkluderar de medel som går via ALF-medlen (4 mnkr) avseende biblioteket på Akademiska sjukhuset

Pris- och löneomräkningen (PLO) för 2023 uppgår till 1,36 procent. De gemensamma stödfunktionerna uppräknas med en justerad pris- och löneomräkning om 1,00 procent. För 2024 och 2025 är planeringsförutsättningen en PLO på 1,12 respektive 1,00 procent. PLO-satserna för 2024 och 2025 är dock osäkra.

Lönerevision förväntas ske årligen per den 1 oktober. I budgetarna har en löneökning på 2,0 procent från och med den 1 oktober 2023 respektive den 1 oktober 2024 beräknats. Löneökningen från och med den 1 oktober 2025 beräknas även uppgå till 2,0 procent. Dessa procentsatser är endast uppskattningar. En generell minskning på två procent av budgeterade lönekostnader inklusive LBK (lönebikostnader) har gjorts på varje avdelning avseende sjukledigheter

9.2 Myndighetskapital samt hantering av över- och underskott

9.2.1 Utveckling myndighetskapital, tkr

Myndighetskapital	Utfall 2021	Prognos 2022	Prognos 2023	Beräkning 2024	Beräkning 2025
	21	33 735	22 060	10 948	2 645
Ingående balans	723				
Omfördelat kapital ¹	-410	-3 948	-	-	-
Årets kapitalförändring	12	-7 727	-11 112	-8 303	-1 969
	422				
	33	22 060	10 948	2 645	676
Utgående balans	735				

(1 Justering återbetalning ALF medel från gemensamma intäkter avseende år 2021 sker 2022 via omfördelat kapital och för 2022–2025 direkt på årets kapitalförändring.)

9.2.2 Utveckling myndighetskapital Media, tkr

Myndighetskapital	Utfall 2021	Prognos 2022	Budget 2023	Beräkning 2024	Beräkning 2025
Ingående balans	3 876	-5 040	-8 150	-9 736	-11 436
Årets kapitalförändring	-8 916	-3 110	-1 586	-1 700	-1 820
Utgående balans	-5 040	-8 150	-9 736	-11 436	-13 256

Universitet har från 2020 valt att ge riktat anslag till mediakostnader. Det är anledningen till att myndighetskapitalet är separerat mellan media och verksamhet. Rektor hanterar över- och underskott för mediakostnader.

9.2.3 Budget i balans

UUB arbetar samordnat för en fungerande ekonomistyrning. Satsningar och neddragningar i verksamheten balanseras mot varandra utifrån ett helhetsperspektiv. Under ett par år har UUB haft ett budgeterat underskott för att möta ett relativt stort myndighetskapital. Prognosen för kommande år pekar mot en snabb minskning av myndighetskapitalet. Strategierna är flera för att möta detta och för att inför 2026 ha en budget i balans.

Antalet årsverken minskas med åtta under perioden 2023 till och med 2025 genom naturlig avgång och därpå följande omprioriteringar. En ökad administrativ samordning av bibliotekets lokaler på olika campusområden leder till minskade kostnader för bland annat inventarier. En översyn av arbetsplatser för medarbetare, i syfte att minska bibliotekets administrativa ytor genomförs under 2023.

För att ytterligare minska UUB:s kostnader och nå budget i balans, krävs en minskning av kostnaderna motsvarande drygt åtta miljoner kronor. Den kan till exempel mötas genom en minskning av antalet campusbibliotek.

30 procent av UUB:s totala verksamhetskostnader (utom media) avser lokaler. Ökade kostnader för både hyra och drift påverkar resultatet negativt.

ÖB har Biblioteksnämndens uppdrag att i början av 2023 presentera ett mer detaljerat förslag och en konsekvensbeskrivning för en budget i balans.

I övrigt hanteras frågor som rör bibliotekets ekonomi i sedvanlig budgetdialog och i årliga äskanden till Rektor.

9.3 Budget för 2023 totalt samt per avdelning/aktivitet

Med utgångspunkt från ovannämnda budgetförutsättningar beräknas den totala budgeten för 2023 enligt nedan.

9.3.1 Budget för verksamheten 2023, tkr

Resultaträkning	Utfall 2021	Budget 2022	Prognos 2022	Budget 2023
Intäkter av anslag	6 720	5 446	5 588	5 582
Intäkter av avgifter	32 157	32 239	32 802	32 315
Intäkter av bidrag	31 446	27 062	28 286	26 645
Finansiella intäkter	0	0	0	0
Gemensamma intäkter	159 337	161 691	161 691	162 469
Gemensamma intäkter			-4 067	-4 188
Summa intäkter	229 660	226 438	224 300	222 823
Kostnader för personal	-120 006	-133 164	-127 745	-132 225
Kostnader för lokaler	-60 419	-63 851	-64 111	-66 576
Övriga driftskostnader	-21 418	-20 406	-26 729	-25 025
Finansiella kostnader	-3	0	-0	0
Avskrivningar	-12 406	-10 514	-11 240	-11 001
Gemensamma kostnader	-2 986	-3 052	2 702	-2 508
Summa kostnader	-217 238	-230 987	-232 527	-237 335
Årets kapitalförändring	12 422	-4 549	-8 227	-14 512

9.3.2 Budget för Media 2023, tkr

Resultaträkning	Utfall 2021	Budget 2022	Prognos 2022	Budget 2023
Intäkter av anslag	68 992	76 142	76 142	85 707
Intäkter av bidrag	1 151	1 100	1 294	1 200
Summa Intäkter	70 143	77 242	77 436	86 907
Prenumerations avtal	-72 517	-76 330	-73 650	-81 302
Enstaka monografier ¹	-5 942	-5 896	-6 396	-6 691
Nordiska Afrikainstitutet	-600	-500	-500	-500
Summa kostnader	-79 059	-82 726	-80 546	-88 493
Årets kapitalförändring	-8 916	-5 484	-3 110	-1 586

9.3.3 Sammanställning budget och årsarbetskrafter

Avdelning/aktivitet (belopp anges i mnkr)	Budget kostnad	Budget intäkt (ram)¹	Budget intäkt (övriga)	Personal (åa)
Biblioteksledning	5,1	4,3	0,6	3,3
Almedalsbiblioteket	5,8	4,8	1,1	2
Avdeln. för biblioteksstöd	12,2	11,9	0,3	15,2
Avdeln. för digitalisering	24,1	9,4	11,8	22,5
Avdeln. för informationstjänst	25,3	24,2	1,1	34,7
Avdeln. för lärande och forskningsstöd	14,3	14,3	-	18,9
Avdeln. för media	22,3	22	0,3	31,1
Avdeln. för specialsamlingar ²	34,7	10,7	24	25,3
Avdeln. för vetenskaplig kommunikation ³	25,7	16,2	10	24,7
Biblioteksgemensam verksamhet ⁴	68,9	44,9	15,3	-
Media				-
Summa	238,4	162,6	64,2	177,7

¹ Biblioteksgemensamma medel.² I budgeterade övriga intäkter ingår finansiering från Gustavianska stiftelsen med 19 444 tkr.³ I budgeterade övriga intäkter ingår finansiering för Acta Universitatis Upsaliensis med 993 tkr.⁴ I budgeterade intäkter ram ingår 4 188 tkr som ska återbetalas.

9.3.4 Sammanställning Internhyror 2023 (Belopp anges i mnkr)

Almedalen	2,4
Blåsenhus	3,3
BMC	1,6
Carolina Rediviva	30
DH-JUR	4,7
Ekonomikum	4,7
EBC	0,9
Geocentrum	2,4
Karin Boye	6,6
Ångströms	3,1
Bålsta (Magasin)	1,7
Engelska parken (Magasin)	2,7
Kv torget+UBBO (Magasin+garage)	0,8
Summa	64,9

(Tillkommande externa hyror är 1 mnkr samt intendenturkostnader för 3,1 mnkr)

9.4 Beräkning för 2023–2025

Det ekonomiska utfallet för perioden 2023–2025 beräknas med utgångspunkt inom ramen för universitetets VP för 2023, 2024 och 2025, ovannämnda budgetförutsättningar samt beräknad prisökning för lokaler och övriga driftskostnader beräknas enligt nedan. En planerad neddragning med åtta årsverken och minskade lokalkostnader har tagits med i beräkningen. Utöver det återkommer ÖB i början av 2023 med en plan för budget i balans från och med 2026. Se 9.2.3 Budget i balans.

9.4.2 Verksamhet (tkr) exkl. media

	Budget 2023	Beräkning 2024	Beräkning 2025
Intäkter	224 823	228 449	230 921
Kostnader	-235 935	-236 752	-232 891
Årets kapitalförändring	-11 112	-8 303	-1 969
Utgående balanserat kapital	10 948	2 645	676

9.4.3 Media (tkr)

	Budget 2023	Beräkning 2024	Beräkning 2025
Intäkter	86 907	91 193	95 692
Kostnader	-88 493	-92 893	-97 512

Årets kapitalförändring	-1 586	-1 700	-1 820
Utgående balanserat kapital	-9 736	-11 436	-13 256

10 Uppföljning

Verksamhetsplanen följs upp tertialvis för att säkerställa att UUB utvecklas enligt plan och att balans råder mellan verksamhet och tilldelade resurser. Avvikelser hanteras löpande. Uppföljning görs per avdelning inom biblioteket, men samordnat för att se att alla delar av biblioteket bidrar till och samarbetar kring de övergripande prioriteringarna. Avdelningarna kompletterar verksamhetsplanen med detaljerade lokala verksamhetsplaner.

Uppföljningen redovisas för biblioteksnämnden med samma intervall.

11 Bilagor

- Bilaga 1 Organisation för UUB från och med 220601
- Bilaga 2 Avdelningarnas grunduppdrag